

SPIS TREŚCI

Przedmowa do 8. wydania <i>Medycyny ratunkowej</i>	xxi
Podziękowania	xxiii

Część I STANY NAGŁE W MEDYCYNIE RATUNKOWEJ

Resuscytacja krążeniowo-oddechowa	2
Czynności wstępne	2
Opieka kompleksowa	6
Ostra niedrożność górnych dróg oddechowych	14
Pacjent we wstrząsie	16
Czynności ogólne	16
Wstrząs hipowolemiczny	20
Wstrząs septyczny	23
Pacjent nieprzytomny	26
Anafilaksja	29
Ciężkie obrażenia głowy	31
Stany nagłe – wytyczne dotyczące podawania leków	36
Literatura dodatkowa	42

Część II STANY NAGŁE W MEDYCYNIE OGÓLNEJ

Ból w klatce piersiowej	44
Ostry zespół wieńcowy	44
Zawał serca z uniesieniem odcinka ST (STEMI)	44
Zawał mięśnia sercowego bez uniesienia odcinka ST (NSTEMI)	
i niestabilna dławica piersiowa	48
Niekardiologiczny ból w klatce piersiowej	52
Zator płucny	52
Zakrzepica żylna z zakrzepicą żył głębokich	57
Rozwarstwienie aorty	59
Zapalenie osierdzia	60
Zapalenie opłucnej	61
Brzuszne przyczyny bólu w klatce piersiowej	61
Ból mięśniowo-kostny i ból ściany klatki piersiowej	62
Zaburzenia rytmu serca	62
Pacjent z dusznością	67
Zaostrzenie astmy	67
Pozaszpitalne zapalenie płuc	70
Przewlekła obturacyjna choroba płuc	74
Odma opłucnowa	76
Zator płucny	78

Obrzęk płuc	78
Ostra niedrożność górnych dróg oddechowych	79
Ostre stany gastroenterologiczne	79
Krwawienie z górnego odcinka przewodu pokarmowego	79
Pierwotne zapalenie otrzewnej	82
Choroby zapalne jelit	82
Śpiączka cukrzycowa i stan przedśpiączkowy	83
Cukrzycowa kwasica ketonowa	83
Zespół hiperglikemiczno-hiperosmolarny	85
Zaburzenia świadomości	86
Pacjent zdeorientowany	86
Problemy medyczne związane z alkoholem	90
Pacjent z zaburzeniami świadomości i wyczuwalnym zapachem alkoholu	90
Alkoholowy zespół abstynencyjny	92
Ostre stany neurologiczne	93
Omdlenie	93
Napad padaczkowy	95
Stan padaczkowy z uogólnionymi napadami drgawkowymi	97
Przemijający napad niedokrwienny	98
Udar	101
Ból głowy	104
Zapalenie opon mózgowych	104
Krwotok podpajęczynówkowy	106
Patologiczna masa wewnątrzczaszkowa	107
Zapalenie tętnicy skroniowej	108
Ostra jaskra z wąskim kątem przesączania	108
Encefalopatia nadciśnieniowa	108
Migrena	109
Napięciowy (skurcz mięśni) ból głowy	111
Pourazowy ból głowy	111
Choroby w innych strukturach czaszki	111
Choroby alergiczne lub immunologiczne	112
Pokrzywka	112
Obrzęk naczynioruchowy	113
Choroby skóry	114
Choroby pęcherzowe	114
Świąd	115
Choroby z wybroczynami i plamicą	117
Choroby wysypkowe	118
Czerniak złośliwy	119
Pacjent w wieku podeszłym	120
Zaburzenia zachowania u osób starszych	121
Upadki u pacjentów w wieku podeszłym	122
Literatura dodatkowa	123

Część III STANY NAGŁE ZWIĄZANE Z GOSPODARKĄ Kwasowo-zasadową, elektrolitową I funkcją nerek

Zaburzenia gospodarki kwasowo-zasadowej	126
Interpretacja gazometrii krwi tętniczej	126
Kwasica metaboliczna	128
Zasadowica nieoddechowa	131
Kwasica oddechowa	132
Zasadowica oddechowa	133
Zaburzenia gospodarki elektrolitowej	134
Zaburzenia gospodarki potasowej	134
Hiperkaliemia	134
Hipokaliemia	136
Zaburzenia gospodarki sodowej	137
Hipernatremia	138
Hiponatremia	139
Zaburzenia gospodarki wapniowej	140
Hiperkalcemia	140
Hipokalcemia	141
Zaburzenia gospodarki magnezowej	142
Hipermagnezemia	142
Hipomagnezemia	143
Ostra niewydolność nerek	144
Ostre uszkodzenie nerek	144
Literatura dodatkowa	147

Część IV CHOROBY ZAKAŻNE I STANY NAGŁE PODCZAS PODRÓŻY ZAGRANICZNYCH

Pacjent z gorączką neutropeniczną	150
Zapalenie wątroby	151
Zakażenia układu pokarmowego	152
Choroby przenoszone drogą płciową	154
Incydenty związane z igłami i ostrymi narzędziami	155
Incydent inokulacji z ryzykiem zakażenia HIV	155
Incydent inokulacji z ryzykiem zakażenia wirusem zapalenia wątroby	156
Zakażenie wirusem ludzkiego niedoboru odporności	157
Gruźlica	160
Ugryzienia związane z ryzykiem wścieklizny lub lyssawirusa	161
Ryzyko wścieklizny i lyssawirusa	161
Częste importowane choroby podróży	162
Malaria	163
Dur brzuszny	164
Denga	165

Tyfus i gorączka plamista	166
Zakażenia związane z helmintami	166
Grypa pandemiczna	167
Literatura dodatkowa	168

Część V STANY NAGŁE W CHIRURGII

Urazy wielonarządowe	170
Dalsza diagnostyka i postępowanie z obrażeniami wielonarządowymi: opieka poresuscytacyjna	175
Obrażenia głowy i szyi	175
Obrażenia szyi	176
Obrażenia odcinka szyjnego kręgosłupa	176
Uszkodzenie dróg oddechowych	181
Uszkodzenie naczyń szyjnych	181
Uszkodzenie nerwów szyjnych	181
Uszkodzenie przełyku	182
Skręcenie szyi	182
Obrażenie klatki piersiowej	183
Odma opłucnowa	183
Krwiak opłucnej	184
Złamania żeber i mostka	184
Stłuczenie mięśnia sercowego	185
Rozerwanie aorty	186
Rozerwanie przepony	187
Rozerwanie przełyku	188
Uraz penetrujący klatki piersiowej	188
Obrażenia brzucha i miednicy	190
Tępe obrażenia jamy brzusznej	190
Pęknięta śledziona	191
Penetrujący uraz brzucha	192
Obrażenia miednicy	193
Tępy uraz nerki	194
Penetrujący uraz nerki	195
Urazy pęcherza i cewki moczowej	195
Dodatkowe obrażenia ortopedyczne w urazach wielonarządowych	196
Obrażenia kręgosłupa piersiowego i lędźwiowo-krzyżowego	196
Obrażenia kończyn	197
Obrażenia głowy	199
Obrażenia głowy bez utraty przytomności	199
Oparzenia	202
Rozległe oparzenia	202
Niewielkie oparzenia i oparzenia wrzółkiem	205

Niewielkie oparzenia rąk	207
Niewielkie oparzenia twarzy	207
Ostry brzuch	207
Poważnie chory pacjent	207
Pacjent stabilny z objawami ostrego brzucha	208
Przyczyny ostrego bólu brzucha	210
Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego	210
Niedrożność jelit	212
Perforacja trzewi	213
Zapalenie uchyłków	213
Kolka żółciowa	214
Ostre zapalenie pęcherzyka żółciowego	214
Wstępujące zapalenie dróg żółciowych	215
Pęknięty tętniak aorty brzusznej	215
Niedokrwienne zapalenie jelita grubego	216
Zawał krezki jelitowej	217
Ostre zapalenie trzustki	217
Kolka nerkowa i moczowodowa	218
Odmiedniczkowe zapalenie nerek	219
Ostre zatrzymanie moczu	220
Ostre zapalenie jąder i najądrzy	220
Ostry skręt jądra	221
Krwotok zaotrzewnowy	221
Choroby ginekologiczne	222
Inne choroby obawiające się ostrym bólem brzucha	222
Literatura dodatkowa	224

Część VI STANY NAGŁE W ORTOPEDII

Obrażenia stawu barkowego i kończyny górnej	226
Złamania obojczyka	226
Zwichnięcie stawu barkowo-obojczykowego	226
Zwichnięcie stawu mostkowo-obojczykowego	227
Złamania łopatki	227
Przednie zwichnięcie stawu barkowego	228
Tylne zwichnięcie stawu barkowego	230
Złamanie górnej części kości ramiennej	231
Złamanie trzonu kości ramiennej	231
Obrażenia stawu łokciowego i przedramienia	232
Złamanie nadkłykciowe kości ramiennej	232
Złamanie nadkłykciowe i kłykciowe kości ramiennej	233
Zwichnięcie stawu łokciowego	235
Podwichnięcie stawu łokciowego	235
Złamanie wyrostka łokciowego	236
Złamanie głowy kości promieniowej	237
Złamanie trzonu kości promieniowej i łokciowej	237

Obrażenia stawu nadgarstkowego i ręki	238
Złamanie Collesa	238
Złamanie Smitha	240
Złamanie (zwichnięcie) Barton	241
Złamanie wyrostka rylcowatego kości promieniowej	241
Złamanie dystalnej części kości promieniowej u dzieci	241
Złamanie kości łódeczkowatej	242
Zwichnięcie stawu nadgarstkowego	244
Złamania innych kości nadgarstka	244
Złamanie kości śródreęcznej kciuka	245
Zwichnięcie kości śródreęcznej kciuka	246
Zerwanie więzadła łokciowego pobocznego	246
Złamanie innych kości śródreęcza	247
Złamania paliczków proksymalnych i środkowych	248
Złamania paliczków dalszych	248
Zwichnięcie paliczków	249
Uszkodzenie ścięgien zginaczy w ręce	249
Uszkodzenie ścięgien prostowników w ręce	250
Uszkodzenie nerwów palca	251
Uszkodzenie opuszków palców	251
Obrażenia odcinka szyjnego kręgosłupa	251
Obrażenia kręgosłupa piersiowego i lędźwiowo-krzyżowego	251
Obrażenia miednicy	252
Obrażenia stawu biodrowego i górnej części kości udowej	252
Zwichnięcie stawu biodrowego	252
Złamania szyjki głowy kości udowej	253
Złamania trzonu kości udowej	253
Obrażenia dolnej części kości udowej, kolana i górnej części kości piszczelowej	254
Złamania nadkłykciowe i kłykciowe kości udowej	254
Złamania kości rzepkowej i uszkodzenie aparatu mięśnia czworogłowego	255
Zwichnięcie kości rzepkowej	255
Uszkodzenie tkanek miękkich stawu kolanowego	256
Zwichnięcie stawu kolanowego	258
Złamanie kłykci kości piszczelowej	258
Obrażenia dolnej części kości piszczelowej, stawu skokowego i stopy	259
Złamania trzonu kości piszczelowej	259
Izolowane złamanie kości strzałkowej	259
Inwersyjne urazy stawu skokowego	260
Inne uszkodzenia stawu skokowego	261
Zwichnięcie stawu skokowego	262
Złamania i zwichnięcia kości skokowej	262
Złamania kości piętowej	263
Zerwanie ścięgna Achillesa	263

Zwichnięcie kości stępu	264
Obrażenia stawów śródstopia i zwichnięcia stawów stępowo-śródstopnych	264
Złamania paliczków stopy	265
Zwichnięcia paliczków stopy	265
Literatura dodatkowa	266

Część VII STANY NAGŁE W SCHORZENIACH MIĘŚNIOWO-SZKIELETOWYCH I CHOROBAH TKANEK MIĘKKICH

Obrażenia tkanek miękkich	268
Profilaktyka przeciwtężcowa	271
Uraz zmiążdżeniowy i zespół ciasnoty przedziałów powięziowych	273
Martwicze zapalenie powięzi	274
Obrażenia punktowe	275
Zakażenie w okolicy rąk	276
Rany w okolicy przedpiszczelowej	276
Ostra artropatia	277
Ostre zapalenie jednostawowe	277
Septyczne zapalenie stawów	277
Ostre dnawe zapalenie stawów	278
Pseudodna	279
Urazowy wylew krwi do stawu	279
Ostre zapalenie wielostawowe	280
Reumatoidalne zapalenie stawów	281
Choroba zwyrodnieniowa stawów	281
Reumatyzm pozastawowy	282
Kręcz szyi	282
Zespół zamrożonego barku	283
Rozerwanie pierścienia rotatorów: zerwanie mięśnia nadgrzebieniowego	283
Zapalenie ścięgna mięśnia nadgrzebieniowego	284
Zapalenie kaletki podbarkowej	284
Łokieć tenisisty i golfisty	284
Zapalenie kaletki wyrostka łokciowego	285
Zwężające zapalenie pochewek ścięgnistych (choroba de Quervaina)	285
Zespół cieśni nadgarstka	285
Zapalenie kaletki przedrzepkowej	286
Ból pleców	286
Bezpośredni uraz pleców	286
Pośredni mechaniczny uraz pleców	286
Ciężki lub nietypowy, nieurazowy ból pleców	288
Łagodny do umiarkowanego, nieurazowy ból pleców	289
Literatura dodatkowa	289

Część VIII STANY NAGŁE W PEDIATRII

Ocena ogólna	292
Resuscytacja krążeniowo-oddechowa	294

Dziecko z dusznością	301
Astma	302
Zapalenie oskrzelików	304
Zapalenie płuc	305
Anafilaksja	306
Stridor	307
Krup (ostre podgłośniowe zapalenie krtani)	308
Aspiracja ciała obcego	308
Zapalenie nagłośni	309
Ból brzucha, biegunka i wymioty	310
Ostry ból brzucha	310
Wgłobienie jelita	312
Biegunka, wymioty i odwodnienie	313
Dziecko z gorączką	317
Napady padaczkowe i drgawki gorączkowe	321
Napady padaczkowe	321
Drgawki gorączkowe	322
Ostre zatrucie	324
Dziecko kulejące	326
Nagła nieoczekiwana śmierć niemowlęcia	328
Przemoc wobec dziecka (urazy nieprzypadkowe)	329
Literatura dodatkowa	331
 Część IX STANY OSTRE W GINEKOLOGII I POŁOŻNICTWIE	
Badanie i postępowanie w ginekologii	334
Zasady ogólne	334
Przepisywanie leków podczas ciąży	334
Ginekologiczne przyczyny ostrego bólu brzucha	334
Zapalenie miednicy (ostre zapalenie jajowodów)	335
Pęknięta torbiel jajnika	336
Skręcenie jajnika	336
Endometrioza	337
Krwawienie we wczesnej ciąży	337
Pęknięta ciąża pozamaciczna	337
Poronienie samoistne	339
Poronienie septyczne	341
Choroby występujące w późnej ciąży	342
Terminologia	342
Krwawienie przedporodowe	342
Stan przedrzucawkowy i rzucawka	343
Poród nagły	344
Uraz w późnej ciąży	345
Resuscytacja krążeniowo-oddechowa w późnej ciąży	346

Sytuacje kryzysowe w ginekologii	347
Antykoncepcja awaryjna	347
Pominięcie doustnej tabletki antykoncepcyjnej	348
Przemoc domowa w stosunku do kobiet	349
Napaść na tle seksualnym	349
Literatura dodatkowa	350
 Część X STANY NAGŁE W OKULISTYCE	
Ostrość widzenia	354
Miejscowe preparaty okulistyczne	354
Urazy oka	355
Krwiak okołoczołowy („podbite oko”)	355
Krwiak podspojówkowy	355
Rana powieki	356
Oparzenie powieki	356
Chemiczne oparzenie oka	356
Ciało obce w spojówce	357
Ciało obce w rogówce	357
Otarcie rogówki	358
Oparzenie błyskowe („oko spawacza”)	358
Tępy uraz oka	359
Penetrujący uraz oka	359
Choroby dotyczące powiek	360
Przewlekłe zapalenie powiek	360
Jęczmień (zewnątrzny)	361
Przewlekłe zapalenie gruczołów tarczowych (Meiboma)	361
Gradowka (torbiel gruczołu Meiboma)	361
Zapalenie woreczka łzowego	361
Zapalenie tkanki miękkiej oczodołu i tkanki okołoczołowej	361
Rak podstawnokomórkowy (wrzód drążący)	362
Półpasiec oczny (<i>herpes zoster ophthalmicus</i>)	362
Bolesne, zaczerwienione oko	363
Ostre zapalenie spojówek	363
Ostre zapalenie rogówki	364
Ostre zapalenie tęczówki	364
Ostre zapalenie nadtwardówki i twardówki	365
Ostry napad jaskry	365
Nagła utrata wzroku bez podłoża zapalnego	366
Niedrożność tętnicy środkowej siatkówki	366
Niedrożność żyły środkowej siatkówki	367
Krwotok do ciała szklanego	368
Odwarstwienie siatkówki	368
Zapalenie nerwu wzrokowego	368
Literatura dodatkowa	369

Część XI STANY NAGŁE W LARYNGOLOGII

Obrażenia ucha	372
Krwiak podochrzęstnowy	372
Rany małżowiny usznej	372
Ciało obce w uchu zewnętrznym	372
Perforacja błony bębenkowej	373
Złamanie kości skroniowej	373
Choroby ucha niespowodowane urazem	374
Zapalenie ucha zewnętrznego	374
Czyrak ucha zewnętrznego	374
Ostre zapalenie ucha środkowego	375
Zapalenie wyrostka sutkowatego	375
Zawroty głowy	375
Porażenie nerwu twarzowego	376
Obrażenia nosa	377
Złamania kości nosa	377
Ciało obce w jamie nosowej	378
Choroby nosa niespowodowane urazem	378
Krwawienie z nosa	378
Obrażenia gardła	380
Choroby gardła niespowodowane urazem	380
Zapalenie migdałków	380
Ropień okołomigdałkowy	381
Ciało obce w gardle	381
Połknięcie ciała obcego	382
Stridor	383
Literatura dodatkowa	383

Część XII STANY NAGŁE W CHIRURGII SZCZĘKOWO-TWARZOWEJ I STOMATOLOGII

Obrażenia twarzy i jamy ustnej	386
Rany	386
Uszkodzenia zębów	386
Złamanie żuchwy	387
Zwichnięcie żuchwy	388
Złamanie kości jarzmowej lub połączenia kości jarzmowej i szczękowej	389
Złamanie typu „blow-out”	390
Złamanie typu Le Fort części twarzowej czaszki	390
Choroby jamy ustnej niespowodowane urazem	391
Ból zęba	391
Ropień okołozębowy	392
Angina Ludwiga	392
Obrzęk podżuchwowy	392
Literatura dodatkowa	393

Część XIII STANY NAGŁE W PSYCHIATRII

Umyślne samookaleczenie	396
Pacjent agresywny	397
Alkohol, leki i narkotyki – uzależnienie i nadużywanie	399
Odstawienie alkoholu, leków lub narkotyków	399
Problem z nadużywaniem alkoholu	399
Uzależnienie od opioidów i leków dożylnych	400
Uzależnienie od benzodiazepin i rozpuszczalników	401
Przyjęcie bez zgody pacjenta	401
Literatura dodatkowa	402

Część XIV TOKSYKOLOGIA

Ostre zatrucie – zasady ogólne	404
Trucizny	407
Paracetamol	408
Salicylany	410
Trójpierścieniowe leki przeciwdepresyjne	412
Benzodiazepiny	413
Opioidy	414
Żelazo	415
Digoksyna	416
Lit	418
Teofilina	419
β -blokery	420
Blokery kanałów wapniowych	421
Tlenek węgla	422
Cyjanek	423
Chlorochina	424
Kokaina	424
Związki fosforoorganiczne	425
Parakwat	427
Oparzenia chemiczne	427
Literatura dodatkowa	428

Część XV STANY NAGŁE W TOKSYNOLOGII

Ukąszenia węży	430
Ukąszenia węży z rodziny żrądnicowatych	430
Ukąszenia żmii	433
Ukąszenia pająków	434
Zatrucia jadem zwierząt morskich	435
Użądlenia przez pszczoły i osy	437
Literatura dodatkowa	437

Część XVI STANY NAGŁE ZWIĄZANE Z CZYNNIKAMI ŚRODOWISKOWYMI

Ciepło, zimno, tonięcie	440
Udar cieplny	440
Inne choroby związane z hipertermią	442
Hipotermia	443
Tonięcie	445
Wypadki sportowo-nurkowe	447
Choroba dekompresyjna	447
Choroba dekompresyjna z barotraumą	448
Porażenie prądem i uderzenie piorunem	450
Porażenie prądem o niskim napięciu	450
Porażenie prądem o wysokim napięciu	451
Elektryczne oparzenia błyskowe	452
Uderzenia piorunem	453
Literatura dodatkowa	454

Część XVII KWESTIE ADMINISTRACYJNE I PRAWNE

Nawyki dobrego lekarza oddziału ratunkowego	456
Najlepsza możliwa opieka na szpitalnym oddziale ratunkowym	456
Dokumentacja medyczna oddziału ratunkowego	456
Komunikowanie się z lekarzem rodzinnym	457
Przekazywanie złych informacji	458
Zarządzanie ryzykiem i zgłaszanie incydentów	459
Triaż (<i>triage</i>)	460
Zgoda, kompetencja i odmowa leczenia	461
Zgoda i kompetencja	461
Odmowa leczenia i wypis na własne żądanie	462
Policja, lekarz medycyny sądowej i sąd	463
Prośba policji o informacje dotyczące pacjenta	463
Prośba policji o rozmowę z pacjentem	463
Prośba policji o zbadanie poziomu alkoholu lub pobranie próbki krwi	463
Wniosek o policyjne oświadczenie lekarskie	463
Lekarz medycyny sądowej	464
Udział w przesłuchaniu sądowym	465
Transport międzyszpitalny	465
Poważne incydenty	466
Katastrofa zewnętrzna	466
Postępowanie w przypadku specjalistycznych materiałów niebezpiecznych	468
Incydenty chemiczne	470
Incydenty biologiczne	472
Incydenty radiologiczne	472
Literatura dodatkowa	474

Część XVIII PRAKTYCZNE PROCEDURY

Intubacja dotchawicza	476
Intubacja metodą indukcji szybkiej sekwencji	477
Konikotomia	479
Torakocenteza igłowa	481
Wprowadzenie cewnika międzyżebrowego	482
Kardiowersja prądem stałym	483
Punkcja worka osierdziowego	485
Założenie wkłucia centralnego	486
Założenie wkłucia doszpikowego	490
Nakłucie lędźwiowe	491
Cewnikowanie pęcherza moczowego	494
Wprowadzenie zgłębnika nosowo-żołądkowego	495
Miejscowy dożylny blok Biera	496
Blokada nerwu udowego	498
Blokada nerwów obwodowych	499
Punkcja stawu kolanowego	500
Literatura dodatkowa	502

Słowniczek	503
-------------------	-----

Załącznik: Normy wartości laboratoryjnych	509
--	-----

Skorowidz	513
------------------	-----